

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 99/2022 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till kulturutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 21/2022 rd
- ekonomiutskottet EkUU 41/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande expert Berit Kiuru, inrikesministeriet
- regeringssekreterare Henna Närhi, undervisnings- och kulturministeriet
- ledande expert, teamchef Katri Niskanen, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Pekka Lindroos, Migrationsverket
- chef för internationella ärenden Johanna Hakala, Finlands Akademi
- ledande expert Mikko Valtonen, Centralhandelskammaren
- europapolitisk sakkunnig Roosa Veijola, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- expert på internationella frågor och EU-intressebevakning Yuri Birjulin, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- Polisstyrelsen
- skyddspolisen
- Business Finland Oy
- Finlands näringsliv rf
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf
- Företagarna i Finland rf

Betänkande FvUB 21/2022 rd

- Suomi-Seura ry
- Teknologiindustrin rf
- Tieteentekijöiden liitto ry
- vicehäradshövding Jorma Vuorio.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i utlänningslagen.

Utlänningslagen föreslås få bestämmelser om beviljande av visering för längre vistelse, ett så kallat nationellt visum, till studerande, forskare, arbetstagare hos certifierade arbetsgivare och personer i ledande ställning i företag samt till sådana personers familjemedlemmar.

Enligt förslaget utfärdar Migrationsverket visering för längre vistelse till sådana tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd för studerande eller forskare eller uppehållstillstånd på grund av att de är arbetstagare hos en certifierad arbetsgivare eller personer i ledande ställning i företag samt till sådana personers familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeband. Visering för längre vistelse bidrar till snabbare inresa för dem som har fått uppehållstillstånd.

Ett av målen för regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är att öka studie- och arbetskraftsinvandringen. Regeringsprogrammet tar särskilt fasta på att effektivisera och påskynda tillståndsförfarandena. Propositionen stöder för sin del regeringens mål att främja studie- och arbetskraftsinvandringen och i synnerhet målet att göra de tillhörande inreseförfarandena smidigare.

Till utlänningslagen fogas enligt förslaget också en bestämmelse om beviljande av visering för längre vistelse för inresa för en innehavare av uppehållstillstånd som vistas utomlands, om innehavaren har förlorat sitt uppehållstillståndskort.

Den reglering om visering för längre vistelse som nu föreslås baserar sig på konventionen om tillämpning av Schengenvärdet. En visering för längre vistelse avses ha en giltighetstid på 100 dagar.

Dessutom föreslås det att utlänningslagen ändras så att utrikesministeriet beviljar tillfälligt uppehållstillstånd för sådana avkomlingar i rakt nedstigande led i åldern 18–19 år till en medlem av personalen som utsänts till Finland för att tjänstgöra vid en främmande makts diplomatiska och konsulära beskickningar, när de flyttar med familjen, samt för makens motsvarande avkomlingar.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelsen om beviljande av visering för längre vistelse träder dock i kraft först den 1 april 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utvidgning av tillämpningsområdet för visum för längre vistelse

Visering för längre vistelse, ett så kallat nationellt visum (D-visum), som baserar sig på Schengenkonventionen infördes i Finland genom de ändringar av utlänningslagen (301/2004) som trädde i kraft den 1 juni 2022. Visering för längre vistelse utfärdas enligt 17 c § i utlänningslagen för påskyndad inresa på ansökan för en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd med stöd av bestämmelserna om specialsakkunniga eller tillväxtföretagare. Målet har varit att inresan för specialsakkunniga och tillväxtföretagare samt deras familjer ska kunna genomföras en till två veckor snabbare med stöd av bestämmelsen.

Genom de ändringar som nu föreslås i utlänningslagen utvidgas viseringen för längre vistelse till att omfatta studerande, forskare, anställda hos certifierade arbetsgivare, personer i ledande ställning i företag och sådana personers familjemedlemmar. Utskottet anser det motiverat att man vid en utvidgning av viseringen för längre vistelse iakttar de tidigare bestämmelserna, dvs. att det alltid krävs ett redan beviljat uppehållstillstånd för att beviljas visering för längre vistelse. I samband med att ansökan om uppehållstillstånd avgörs utreds det huruvida villkoren för inresa är uppfyllda och samtidigt bedöms också risken för att arbetstagaren blir utnyttjad. Ett allmänt villkor för beviljande av uppehållstillstånd är enligt 36 § i utlänningslagen bland annat att utlänningsen inte anses äventyra allmän ordning eller säkerhet. Redan i detta sammanhang bedöms det också om sökanden utgör ett hot mot den nationella säkerheten. Inga ändringar föreslås i ansökan om uppehållstillstånd, grunderna för beviljande av uppehållstillstånd eller villkoren för inresa enligt utlänningslagen.

En utvidgad användning av visum för längre vistelse är en av många åtgärder i syfte att främja studie- och arbetskraftsinvandringen, som behövs för att stärka Finlands kunskapskapital och konkurrenskraft och stödja tillväxt, innovationsverksamhet och produktivitet. De föreslagna ändringarna stöder särskilt uppnåendet av målen för smidigare inreseförfaranden.

Enligt ekonomiutskottets utlåtande (EkUU 41/2022 rd) bör tillämpningsområdet för visering för längre vistelse utvidgas så att det i stor utsträckning gäller alla som ansöker om uppehållstillstånd på grund av arbete. En utvidgning av tillämpningsområdet för visering för längre vistelse till att omfatta studerande och forskare samt även i större utsträckning studie- och arbetskraftsinvandring har varit aktuell redan när regeringens proposition om införande av visering för längre vistelse behandlades (FvUB 16/2021 rd — RP 122/2021 rd). Förvaltningsutskottet slog då fast att en utvidgning av användningen av visum för längre vistelse och dess konsekvenser måste bedömas noggrant ur olika synvinklar. Vid bedömningen ska åtminstone kraven i EU-lagstiftningen, de allmänna villkoren för inresa och uppehållstillstånd samt ändringarnas faktiska inverkan på inreseförfarandets längd beaktas. Dessutom bör man se till att ändringarna inte i strid med syftet ökar risken för olaglig inresa.

Den aktuella propositionen lämnades till riksdagen den 16 juni 2022. Således har man före överlämnandet av propositionen inte hunnit få någon erfarenhet av tillämpningen av bestämmelserna om visering för längre vistelse. Migrationsverket hade fram till den 23 oktober 2022 utfärdat dryga 400 visum för längre vistelse. Merparten av dem har utfärdats till specialsakkunniga. Enligt ut-

Betänkande FvUB 21/2022 rd

skottets uppfattning har det tills vidare inte förekommit några betydande problem vid tillämpningen av bestämmelserna.

Enligt utskottet är det viktigt att det har inletts en preliminär utredning som syftar till en totalreform av utlänningslagen. Utskottet framhåller att en totalreform kräver långsiktig beredning som eventuellt kan sträcka sig över flera valperioder. Arbetet förutsätter också ansevärda resurser. I samband med en sådan reform är det möjligt att bland annat se över hur bestämmelserna om visering för längre vistelse fungerar och utvärdera olika sätt att utveckla dem.

Riksdagen behandlar för närvarande regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen och till lagar som har samband med den (RP 114/2022 rd), där det föreslås ändringar i utlänningslagens bestämmelser om arbete och företagande. Som en del av denna större helhet föreslås nya bestämmelser om certifiering för arbetsgivare. Utskottet anser det vara ändamålsenligt att bestämmelserna om certifiering för arbetsgivare och utfärdande av visering för längre vistelse för anställda hos en certifierad arbetsgivare bedöms samlat i samband med ovan nämnda behandling i regeringen. Utskottet föreslår därför att bestämmelsen om anställda hos certifierade arbetsgivare stryks ur det nu aktuella lagförslaget. Utskottet anser att de föreslagna ändringarna till övriga delar behövs och tillstyrker lagförslaget, men med anmärkningarna och ändringsförslagen i detta betänkande.

Förslagets konsekvenser

Av propositionsmotiven framgår det att regeringen har som mål att före 2030 åtminstone fördubbla arbetskraftsinvandringen från den nuvarande nivån och tredubbla antalet nya utländska examensstuderande. Dessutom är målet att 75 procent av de utländska examensstuderandena ska få arbete i Finland efter det att de utexaminerats. För att uppnå dessa mål förutsätts det en övergripande och långsiktig utveckling av servicesystemet.

Förvaltningsutskottet har under den här valperioden behandlat flera regeringspropositioner där de föreslagna ändringarna har syftat till att göra invandringen smidigare för studerande, forskare och arbetstagare (t.ex. FvUB 16/2021 rd — RP 232/2021 rd), men också till att förhindra att utländska arbetskraft utnyttjas (FvUU 15/2021 rd — RP 253/2020 rd och FvUU 4/2021 rd — RP 252/2020 rd).

I september 2022 var Migrationsverkets genomsnittliga behandlingstid för ansökningar om uppehållstillstånd för studerande som lämnats in utomlands 19 dygn (50 dygn 2019) och medianbehandlingstiden 13 dygn (31 dygn 2019). Motsvarande behandlingstider för ansökningar om uppehållstillstånd för forskare var 16 (42 dygn 2019) respektive 10 dygn (35 dygn 2019). De som sköter ledningsuppgifter på högsta nivå eller mellannivå i ett företag statistikförs i samma kategori som specialsakkunniga. Den genomsnittliga behandlingstiden för ansökningar om uppehållstillstånd för dessa persongrupper var i september 2022 endast 9 dygn (46 dygn 2019) och medianbehandlingstiden 4 dygn (47 dygn 2019). Den största gruppen som ansökt om uppehållstillstånd på grund av studier har under de senaste åren utgjorts av ryska medborgare medan flest ansökningar om uppehållstillstånd som grundar sig på vetenskaplig forskning har lämnats in av kinesiska medborgare. Största gruppen som ansökt om uppehållstillstånd för specialsakkunniga utgörs av indiska och ryska medborgare. Med tanke på det rådande säkerhetsläget noterar utskottet

Betänkande FvUB 21/2022 rd

att ryska medborgares ansökningar om uppehållstillstånd för specialsakkunniga har ökat betydligt jämfört med tidigare år.

Utskottet välkomnar att behandlingstiderna för ansökningar om uppehållstillstånd har förkortats betydligt under den senaste tiden med hjälp av tilläggsresurser och olika utvecklingsåtgärder. Samtidigt som man i syfte att nå de uppställda målen anvisar resurser för en smidigare behandling av tillståndsansökningarna för olika målgrupper, är det viktigt att också se till att Migrationsverket permanent har tillräckliga resurser för att även sköta alla övriga uppgifter. Vid genomförandet av de föreslagna ändringarna bör man också se till att de finska beskickningar som tar emot ansökningar om uppehållstillstånd och visum har tillräckliga resurser.

Utskottet konstaterar att de föreslagna bestämmelserna inte påverkar behandlingen eller avgörandet av ansökningar om uppehållstillstånd och således inte heller behandlingstiderna för ansökningarna vid Migrationsverket. Förslaget stöder emellertid möjligheten att inleda studier, forskningsverksamhet och arbete, eftersom en person med hjälp av visering för längre vistelse kan resa till Finland genast efter att ha fått uppehållstillstånd och inte behöver vänta på ett uppehållstillståndskort i utlandet. Uppehållstillståndskortet sänds till dessa personer först i Finland. Inresan beräknas kunna ske en till två veckor snabbare på detta sätt. Denna tidsmässiga besparing kan nås endast om viseringen för längre vistelse söks samtidigt med uppehållstillståndet via den elektroniska tjänsten. Utskottet ser det som viktigt att de som ansöker om uppehållstillstånd, i den omfattning det behövs, informeras om möjligheten att ansöka om visering för längre vistelse.

Även om ansökan om uppehållstillstånd numera kan lämnas in elektroniskt, ska den som ansöker om uppehållstillstånd också personligen besöka en finsk beskickning eller en extern tjänsteleverantör för kontroll av identiteten och för att lämna biometriska kännetecken. För att målet om snabbare inresa ska kunna nås måste det erbjudas tillräckligt med besökstider för att uträtta dessa ärenden.

Ett mer omfattande mål för propositionen är att underlätta högskolornas, forskningsinstitutens och företagens möjligheter att rekrytera utländska studerande och forskare samt utländsk arbetskraft. Målet är att göra Finland mer attraktivt och därigenom stödja finländskt företagande och den ekonomiska tillväxten med hjälp av utlänningslagen. Förvaltningsutskottet påpekar att de föreslagna ändringarna inte i sig i någon betydande grad beräknas öka antalet studerande, forskare eller personer i ledande ställning vid företag som kommer till Finland. Däremot kan ett snabbare inreseförfarande i kombination med utvidgningen av viseringen för längre vistelse öka högskolornas, forskningsinstitutens och företagens intresse för internationell rekrytering. Intresset att söka sig till Finland kan också öka hos den avsedda målgruppen. Utskottet anser det vara klart att det sistnämnda också påverkas av många andra faktorer än tillståndsförfarandets längd. I motiveringen till propositionen nämns bland annat de höga levnadskostnaderna och nivån på beskattningen av förvärvsinkomster.

Behandlingsavgifter

Sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid behandlingsavgiften för visering för längre vistelse och särskilt vid kostnaderna för studerande. Kulturutskottet har också i sitt utlåtande (KuUU 21/2022 rd) lyft fram aspekter som berör behandlingsavgifter och ansett det vara viktigt att ett förfarande

Betänkande FvUB 21/2022 rd

som möjliggör snabbare inresa i praktiken inte visar sig vara betydelselöst på grund av att behandlingsavgifterna upplevs som höga. Den som ansöker om uppehållstillstånd och visering för längre vistelse behöver utöver behandlingsavgifterna också betala resan till beskickningen eller den externa tjänsteleverantören och en eventuell serviceavgift som den externa tjänsteleverantören tar ut.

Bestämmelser om behandlingsavgifter för ansökningar om uppehållstillstånd och viseringar för längre vistelse finns i inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer 2022 (1175/2021), som utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Enligt den gällande förordningen tas det för en ansökan om visering för längre vistelse ut en fast behandlingsavgift som motsvarar självkostnadsvärdet. Avgiften är 120 euro för en ansökan på papper och 95 euro för en elektronisk ansökan. I propositionen bedöms det att behandlingsavgifterna kommer att vara desamma också för de persongrupper som det enligt förslaget också ska omfattas av visering för längre vistelse.

Bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten gör det möjligt att på de grunder som anges i den lagen ta ut en avgift till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet eller helt låta bli att ta ut en avgift. Behandlingsavgiften för ansökningar om uppehållstillstånd för studerande är enligt ovan nämnda avgiftsförordning för närvarande lägre än självkostnadsvärdet (350 euro för en elektronisk ansökan och 450 euro för en ansökan på papper).

Förvaltningsutskottet instämmer med kulturutskottet om att behandlingsavgifterna inte får utgöra ett faktiskt hinder för inresa. Samtidigt bör det emellertid tas i beaktande att om det till exempel föreskrivs att en visering för längre vistelse är helt avgiftsfri för någon kategori av sökande, är det möjligt att antalet ansökningar ökar trots att det inte skulle finnas något särskilt behov av snabbare inresa. Det här innebär att kostnaderna för behandlingen av ansökan måste täckas med andra medel.

Övrigt

Visering för längre vistelse beviljas enligt de föreslagna bestämmelserna i fortsättningen för inresa på ansökan också till innehavare av uppehållstillstånd som befinner sig utomlands men som saknar uppehållstillståndskort på grund av att kortet har förkommit, stulits eller blivit ogiltigt eller på grund av någon annan motsvarande orsak. Ett villkor för utfärdande av visering för längre vistelse är att personen i fråga har ett giltigt uppehållstillstånd. Utskottet påpekar att det för att förhindra missbruk är viktigt att sökanden lägger fram en utredning om att han eller hon har förlorat sitt uppehållstillståndskort. Enligt detaljmotiven kan utredningen till exempel vara en anmälan om att kortet försvunnit eller en brottsanmälan som gjorts till myndigheterna. Skyldigheten att lägga fram en utredning förbättrar myndigheternas möjligheter att även på ett allmänt plan få information om orsaker och fenomen i anknytning till förlorade uppehållstillståndskort.

I nuläget ansöker de som förlorat sitt uppehållstillståndskort i de ovan beskrivna situationerna i regel om ett nytt uppehållstillstånd eller så utfärdas de undantagsvis visum för kortare vistelse. Genom den föreslagna ändringen genomförs den åtgärdsrekommendation för Finland som gavs i samband med Schengenutvärderingen. Enligt rekommendationen uppmanas Finland att sluta bevilja visum för kortare vistelse till personer som har för avsikt att bo i Finland

Betänkande FvUB 21/2022 rd

Utöver bestämmelserna om visering för längre vistelse föreslås det i propositionen att befogenheten för beviljande av uppehållstillstånd överförs från Migrationsverket till utrikesministeriet när det gäller beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd till diplomatfamiljers barn i åldern 18–19 år. Utrikesministeriet har redan i övrigt befogenheter i ärenden som gäller uppehållstillstånd för diplomatfamiljer. Utskottet anser att ändringen är motiverad.

Det beräknas att antalet ansökningar om uppehållstillstånd för studerande, forskare och deras familjemedlemmar ökar under de närmaste åren, vilket också inverkar på antalet sökande av viseringar för längre vistelse. Utskottet påpekar att det är viktigt att följa vilka effekter de föreslagna ändringarna har och hur lagstiftningen fungerar. Utskottet påpekar dessutom att informationssystemens funktion har en central betydelse inte bara för att kunna nå målet för snabbare inresa som nu föreslås, utan också för att påskynda processerna i vidare bemärkelse. I fortsättningen bör man även kunna utnyttja automatiserat beslutsfattande i större utsträckning än för närvarande. Med avseende på detta välkomnar utskottet att en proposition med förslag till lagstiftning om automatiskt beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen (RP 145/2022 rd) nyligen har lämnats till riksdagen. Utskottet har tidigare drivit på en brådiskande beredning av lagstiftningen.

DETALJMOTIVERING

17 c §. Utfärdande av visering för längre vistelse. I den föreslagna 1 mom. 6 punkten finns bestämmelser om utfärdande av visering för längre vistelse för en tredjelandsmedborgare som har beviljats ett i 5 kap. avsett uppehållstillstånd för förvärvsarbete som arbetstagare hos en certifierad arbetsgivare. Utskottet har i sina överväganden ovan påpekat att det i proposition RP 114/2022 rd föreslås att utlänningslagen kompletteras med bestämmelser om certifierade arbetsgivare. Utskottet anser det vara ändamålsenligt att utfärdandet av visering för längre vistelse på denna grund bedöms samtidigt som bestämmelserna om certifiering för arbetsgivare behandlas. Utskottet föreslår därför att paragrafens 1 mom. ändras så att bestämmelsen om anställda hos certifierade arbetsgivare stryks. Detta föranleder också tekniska ändringar i 1 mom.

Utskottet har därtill gjort en precisering av teknisk natur i paragrafens 2 mom.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet erfar att utfärdandet av visering för längre vistelse för personer i ledande ställning på högsta eller mellannivå berör den så kallade expressfilen för specialsakkunniga. Ett villkor för den EU-finansiering som riktas till genomförandet av expressfilen är att lagstiftningen om detta träder i kraft 2022. De ändringar i informationssystemen som krävs för en utvidgad användning av visering för längre vistelse blir dock delvis klara först den 1 april 2023. Utskottet föreslår således att ikraftträdandebestämmelsen preciseras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 99/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 17 c §, 56 § 5 mom. och 69 §, sådana de lyder, 17 c § i lag 121/2022, 56 § 5 mom. i lag 278/2022 och 69 § delvis ändrad i lagarna 675/2015 och 631/2011, som följer:

17 c §

Utfärdande av visering för längre vistelse

En visering för längre vistelse utfärdas för påskyndad inresa på ansökan för en tredjelandsmedborgare som beviljats

1) ett uppehållstillstånd för sakkunniguppdrag som kräver specialkompetens med stöd av 77 § 1 mom. 1 punkten,

2) ett sådant EU-blåkort som avses i 81 § 1 mom.,

3) ett sådant uppehållstillstånd för tillväxtföretagare som avses i 47 h §,

4) ett uppehållstillstånd med stöd av 7 § i lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) som en sådan chef som avses i 5 § 5 punkten i den lagen eller som en sådan specialist som avses i 5 § 6 punkten i den lagen,

5) ett sådant uppehållstillstånd för forskare som avses i 6 eller 6 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) eller ett sådant uppehållstillstånd för studier som avses i 7 eller 7 a § i den lagen,

~~6) ett i 5 kap. avsett uppehållstillstånd för förvärvsarbete som arbetstagare hos en certifierad arbetsgivare,~~

6) ett uppehållstillstånd för ledningsuppgifter på högsta nivå eller mellannivå i ett företag med stöd av 77 § 1 mom. 1 punkten, eller

7) ett uppehållstillstånd på grund av familjeband för familjemedlemmar till en person som avses i 1–6 punkten.

En tredjelandsmedborgare som vistas utomlands och som har ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av Finland beviljas **för inresa** visering för längre vistelse på ansökan, om sökandens uppehållstillståndskort har förkommit, stulits, gått ut eller av någon annan motsvarande orsak inte innehas eller kan användas av sökanden. Sökanden ska lägga fram utredning om förlusten av uppehållstillståndskortet.

Betänkande FvUB 21/2022 rd

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Om en del av eller hela den vistelse som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på annan grund än 7, 7 a eller 10 § i lagen om villkoren för tredjelandssmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete.

69 §

Utrikesförvaltningen som uppehållstillståndsmyndighet

Finska beskickningar tar emot ansökan om uppehållstillstånd av personer som befinner sig utomlands och kontrollerar att ansökan har fyllts i korrekt och att den innehåller behövliga handlingar och uppgifter.

Utomlands kan ansökan om uppehållstillstånd också tas emot av en annan finsk beskickning, om utrikesministeriet har gett en namngiven finsk medborgare som tjänstgör vid den behövliga befogenheter.

Utrikesministeriet beviljar tillfälligt uppehållstillstånd för dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar och konsulat som representerar den utsändande staten i Finland, för deras familjemedlemmar och avkomlingar i rakt nedstigande led i åldern 18–19 år liksom även för motsvarande avkomlingar till maken samt för dem som är i privat tjänst hos personalen och som är medborgare i den utsändande staten. Utrikesministeriet beviljar tillfälligt uppehållstillstånd för dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland och för sådana personers familjemedlemmar samt för dem som är i privat tjänst hos personalen och som är medborgare i samma stat som medlemmen av personalen i fråga. Utrikesministeriet beviljar utläningar tillfälligt uppehållstillstånd för utförande av bygg-, reparations- och underhållsarbete vid utländska diplomatiska beskickningar och konsulat.

Utrikesministeriet återkallar uppehållstillstånd som det beviljat.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 17 c § 1 mom. 5 punkt samt 7 punkten i det momentet, till den del det är fråga om en familjemedlem till en person som avses i 5 punkten, och 17 § 2 mom. tillämpas dock först från och med den 1 april 2023. På ansökningar om uppehållstillstånd som har gjorts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Betänkande FvUB 21/2022 rd

Helsingfors 9.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Juha Pylväs cent
medlem Mari Rantanen saf
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.

Betänkande FvUB 21/2022 rd Reservation

Reservation

Motivering

Regeringen föreslår att utlänningslagen ändras så att användningen av nationellt visum för längre vistelse (D-visum) utvidgas till att gälla nya målgrupper, det vill säga studerande, forskare, personer i ledande ställning i företag samt familjemedlemmar till dessa. Regeringen föreslår också att visering för längre vistelse i fortsättningen ska utfärdas i syfte att möjliggöra inresa för en innehavare av uppehållstillstånd som vistas utomlands, om innehavaren har förlorat sitt uppehållstillståndskort. Propositionen ingår i regeringens mål att avsevärt öka arbetskraftsinvandringen och studieinvandringen. Regeringen har som mål att till och med tredubbla antalet utländska examensstuderande före 2030.

Nytan med propositionen tvivelaktig

I propositionen bedöms det att den föreslagna ändringen påskyndar inresan för ovannämnda persongrupper med i genomsnitt en vecka. Exempelvis har Finlands Fackförbunds Centralorganisation (FFC) i sitt sakkunnigyttrande bedömt att priset på lagreformen är obefogat högt i förhållande till nytta. Ju fler nya inreseförfaranden som införs, desto långsammare blir de grundläggande processerna i tillståndssystemet.

Det nationella D-visumet infördes i Finland först i juni 2022. I den första fasen godkändes utfärdande av visum för längre vistelse för specialsakkunniga och tillväxtföretagare samt deras familjemedlemmar. Av sakkunnigyttrandena framgår att det hittills endast har beviljats några hundra viseringar, det vill säga man har ännu ingen erfarenhet av tillämpningen av bestämmelserna och inte heller någon uppskattning om huruvida målen för reformen kommer att nås. Den nu aktuella propositionen skulle medföra att användningen av visum för längre vistelse utvidgas.

Sannfinländarnas utskottsgrupp konstaterar på motsvarande sätt som framgår av sakkunnigyttrandet att det ter sig förhastat att så här snabbt utvidga de persongrupper som har rätt till visering för längre vistelse i en situation där man inte har någon erfarenhet av de nya systemet. I synnerhet inkluderingen av studerande innebär en betydande ökning av antalet personer som har rätt till visum. Enligt sakkunnigyttrandena har detta en betydande inverkan också på myndigheternas verksamhet och möjlighet att i praktiken svara på det servicelöfte som ingår i förslaget.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser i första hand att de personer med invandrarbakgrund som redan befinner sig i landet bör utbildas och integreras i arbetslivet. Sysselsättningsgraden bland de invandrare som redan finns i Finland är betydligt lägre än hos majoritetsbefolkningen och vissa befolkningsgrupper har särskilt svaga utsikter att få arbete. Exempelvis har vi enligt arbets- och näringsministeriets sysselsättningsöversikt från september 2022 fler än 43 000 arbetslösa med ett främmande språk som modersmål. Det bör noteras att hela 22 procent av de arbetslösa utländska medborgarna har avlagt högskoleexamen och 28 procent har avlagt examen på andra stadiet. Utifrån dessa siffror finns det i Finland ett matchningsproblem snarare än brist på kompetent arbetskraft. Detta beror framför allt på att systemet för bosättningsbaserad social trygghet inte sporrar invandrare till att ta emot arbete. Det här bekräftas av att sysselsättningsgraden också bland ut-

Betänkande FvUB 21/2022 rd

Reservation

länningar som kommit till Finland för att arbeta inom lågavlönade branscher enligt statistiken börjar sjunka kraftigt efter några års vistelse i landet.

Vår utskottsgrupp anser därför att utmaningarna i anslutning till tillgången på arbetskraft i första hand bör lösas på andra sätt än genom ökad invandring.

Nationell säkerhet

Av inrikesministeriets utlåtande framgår att ryska och kinesiska medborgare utgör en stor grupp bland de sökande som ansöker om uppehållstillstånd för studerande, forskare och specialsakkunniga. Till exempel utgör ryska medborgare den största gruppen bland de sökande som ansöker om studiebaserade uppehållstillstånd och kinesiska medborgare den största gruppen som ansöker om uppehållstillstånd på grund av vetenskaplig forskning. Statistiken i inrikesministeriets utlåtande visar också att antalet ansökningar om uppehållstillstånd för specialsakkunniga som lämnats in av ryska medborgare har ökat betydligt jämfört med tidigare år. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att det med beaktande av det allmänna världspolitiska läget är ohållbart att inresan underlättas och görs snabbare för dessa nationalitetsgrupper.

Regeringen föreslår också att visering för längre vistelse ska kunna utfärdas för en innehavare av uppehållstillstånd som vistas utomlands, om han eller hon har förlorat sitt uppehållstillståndskort. I propositionen bedöms det att det inte är möjligt att utesluta att bestämmelserna om en utvidgning av viseringen för längre vistelse inte skulle kunna leda till missbruk. Skyddspolisen har i ett sakkunnigyttrande konstaterat att missbrukssituationer också kan inbegripa omständigheter som äventyrar den nationella säkerheten. Redan i utkastskedet av propositionen konstaterade Finlands ambassad i Ankara i ett sakkunnigyttrande att risken är stor för att de fysiska uppehållstillståndskorten missbrukas om anmälningarna om försvunna kort fördröjs. När det gäller Mellanösternregionen ansåg ambassaden att D-visumet kommer att leda till att färre missbrukssituationer upptäcks. Finlands ambassad i Ankara har därför påpekat att behovet eller ibruktagandet av D-visum bör övervägas noggrant på grund av den höga risken för olaglig invandring.

Vår utskottsgrupp anser att rättsskyddet för dem som förlorat sitt uppehållstillståndskort tillgodoses genom de nuvarande bestämmelserna. Av sakkunnigyttrandena framgår att en utvidgning av användningen av D-visum kan vara förenad med risker för missbruk som också kan äventyra den nationella säkerheten. Därför anser Sannfinländarnas utskottsgrupp att användningen av D-visum inte bör utvidgas på det sätt som beskrivs i propositionen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Betänkande FvUB 21/2022 rd
Reservation

Helsingfors 9.11.2022

Riikka Purra saf
Mari Rantanen saf